

Sivistysvaliokunta HE 129/2021 vp / asiantuntijapyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, työsopimuslain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Vanhempainliitto kiittää sivistysvaliokuntaa kutsusta tulla kuultavaksi.

Yleiset huomiot ehdotetuista vanhempainrahajärjestelmän muutoksista

Perhevapaauudistuksessa on useita parannuksia nykytilanteeseen. Muutosten tarkoituksena on edistää miesten ja naisten tasa-arvoa työelämässä ja helpottaa työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista.

Vanhempainliitto pitää ehdotettua vanhempainrahajärjestelmän muutosta kannatettavana. Vanhempien vanhempainrahoikeus määräytyisi pääsääntöisesti samoin perustein riippumatta perhemuodosta. Ehdotus joustavoittaa vanhempainrahajärjestelmää monin tavoin. Jouston lisääminen on ollut jo pitkään useiden lapsi- ja perhejärjestöjen yhteinen tavoite. Perheet voivat uudistuksen jälkeen entistä paremmin muovata perhevapaasta omaan tilanteeseen parhaiten sopivan vaihtoehdon. Arvokasta on myös se, että uudistuksessa huomioidaan monimuotoiset perheet ja erilaiset perhetilanteet huomattavasti aikaisempaa paremmin. Merkittävää on se, että kiintiöidyillä vanhempainvapailta pyritään vaikuttamaan yhteiskunnassa vallitseviin mielikuviin ja käsityksiin vanhemmuudesta ja työnjaosta sukupuolten kesken.

Vanhempainliitto tukee hallitusohjelman kirjauksia, jossa perhevapaauudistuksen tavoitteeksi asetetaan perhevapaiden ja hoitovastuun jakautuminen perheissä tasaisemmin vanhempien kesken, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistuminen työelämässä ja sukupuolten välisten palkkaerojen pieneneminen. On tärkeää, että uudistus toteutetaan siten, että siinä huomioidaan yrittäjyyden monet muodot. Mainitut tavoitteet edistävät toteutuessaan myös lasten ja perheiden hyvinvointia. Lapsiperheiden hyvinvointia on tuettava erityisesti tässä ajassa kaikin mahdollisin keinoin.

6§ Vanhempainrahapäivien lukumäärä

Vanhempainliitto pitää tärkeänä sitä, että vanhempainrahapäivien lukumäärän kohdalla määritellään oikeudesta vanhempainrahakauteen sen jälkeen, kun yksi vuotta täyttänyt lapsi on muuttanut Suomeen. Tällöin vanhempainrahaa maksetaan puolet 1 ja 2 momentissa säädetyistä päivien lukumäärästä. Sama

säädös koskee myös, jos ulkomailla adoptiotarkoituksessa hoitoon otetun lapsen hoitoon ottamisesta on kulunut yli yksi vuosi lapsen muuttaessa Suomeen.

Tärkeää on myös se, että mikäli lapsella on vain yksi vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi, voidaan hänelle maksaa kokonaisuudessa kaikki vanhempainrahapäivät.

7§ Vanhempainrahapäivien luovuttaminen

Erilaisten vaihtelevien perhetilanteiden vuoksi on hyvä, että vanhempainrahapäiviä on mahdollista luovuttaa yhteensä enintään 63 päivää vakuutetulle, joka on lapsen toinen vanhempi, lapsen huoltaja taikka luovuttavan vanhemman tai toisen vanhemman aviopuoliso. Tämä tuo tarvittavan jouston elementin järjestelmään.

11§ Vanhempainrahan maksaminen osittaisena

On hyvä, että osittaisena maksettu vanhempainraha vastaa puolikasta vanhempainrahapäivää.

Muutokset varhaiskasvatuslakiin

Vanhempainliitto kannattaa varhaiskasvatuslakiin ehdotettuja muutoksia. Kannatamme muutosta, jonka mukaan oikeus varhaiskasvatukseen alkaisi jatkossa sen kalenterikuukauden alussa, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta. Kannatamme myös sitä, että varhaiskasvatuslakia muutetaan siten, että oikeus samaan varhaiskasvatuspaikkaan säilyy, vaikka lapsi on poissa varhaiskasvatuksesta sinä aikana, jona lapsen hoidosta maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa, mikäli poissaolo kestää katkeamattomasti enintään 13 viikkoa ja se on ennalta ilmoitettu.

Saman varhaiskasvatuspaikan takaaminen pitkän poissaolon ajan voi olla hankalaa. Tällöin on ymmärrettävää, että yhtäjaksoinen poissaolo varhaiskasvatuksesta rajattaisiin 13 viikkoon. Toimiva järjestelmä edellyttää sitä, että vanhemmat ilmoittavat ja sopivat hyvissä ajoin etukäteen varhaiskasvatuspaikan kanssa lapsen poissaoloista. Pienen lapsen kokonaishyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että hän pääsee palaamaan samaan tuttuun varhaiskasvatuspaikkaan, vaikka perhe käyttäisikin vanhempainrahakausia osissa.

On tärkeää, että varhaiskasvatus ja vanhempainvapaat muodostavat sujuvat jatkumon. Pienen lapsen hyvinvointi on asettava etusijalle päätöksiä tehtäessä. Vanhempien päätöksiin vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatu. Varhaiskasvatuksen laadusta on pidettävä huoli, sillä varhaiskasvatuksen laadulla on suuri merkitys vanhemmille heidän pohtiessaan omalle perheelleen sopivinta tapaa ratkaista työn ja vanhemmuuden yhteensovittaminen.

Muut muutokset

Vanhempainliitto pitää tarpeellisena myös, että työsopimuslain perhevapaita koskeviin säännöksiin tehdään sairausvakuutuslain vanhempainpäivärahasäädösten edellyttämät muutokset. Tarpeellista on myös muuttaa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia siten, että oikeus kotihoidon tukeen voisi alkaa jo ennen lapsen varhaiskasvatusoikeuden alkamisikää sekä muut tarvittavat lakimuutokset, jotka esityksessä on tuotu esiin.

Uudistuksesta tiedottaminen ja muut muutokset

Uudistuksesta tiedottaminen ja neuvonta on tärkeää ja sitä tulee suunnata erityisesti vanhemmille ja perheille. Tietoa on luonteva levittää äitiys- ja lastenneuvoloiden kautta, jossa voidaan kannustaa myös tasa-arvoiseen vanhemmuuteen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä eri kieli- ja kulttuuritaustaisille perheille tiedottamiseen. Myös varhaiskasvatuspalveluiden tulee tietää keskeiset perhevapaaudistuksesta aiheutuvat muutokset. Tärkeää on myös erilaisten perheystävällisten käytänteiden lisääminen suomalaisessa työelämässä.

Helsingissä 5.10.2021